

POSTANOWIENIE

17 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 17 grudnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A.D.

z udziałem K.K., M.R., R.R. i T.F.

o ustanowienie drogi koniecznej,

na skutek skargi kasacyjnej K.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z 28 maja 2024 r., I Ca 312/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. ustala, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 25 maja 2022 r. Sąd Rejonowy w Pułtusku po rozpoznaniu wniosku A.D. ustanowił na bliżej określonej nieruchomości położonej w K., gm. N., nr ew. [...], na rzecz każdorazowego właściciela bliżej określonej nieruchomości położonej w K., nr ew. [...], służebność drogi koniecznej, zgodnie z bliżej określonym projektem mapy sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu geodezji; zasądził tytułem wynagrodzenia za ustanowienie

służebności od aktualnych właścicieli nieruchomości władnącej na rzecz aktualnego właściciela nieruchomości obciążonej kwotą 700 zł; oddalił wniosek w pozostałym zakresie; nakazał pobrać od właścicieli nieruchomości władnącej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pułtusku bliżej określoną kwotę tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków oraz orzekł w sprawie kosztów postępowania.

2. Na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika K.K. (właściciela nieruchomości obciążonej) Sąd Okręgowy w Ostrołęce postanowieniem z 28 maja 2024 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że podwyższył kwotę wynagrodzenia za ustanowienie służebności do kwoty 1.070,84 zł; oddalił apelację w pozostałym zakresie; nakazał pobrać od właścicieli nieruchomości władnącej oraz od uczestnika K.K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ostrołęce bliżej określoną kwotę tytułem zwrotu wydatków orzekł w sprawie kosztów postępowania apelacyjnego.

3. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł uczestnik K.K. Skarżący uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący stwierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone postanowienie narusza przepisy prawa materialnego, tj. art. 145 § 2 k.c.

4. Uczestnik A.D. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od skarżącego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę

interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Analiza sprawy wskazuje, że ustalenia sądów nie zawierają zarzucanych przez skarżących uchybień, które kwalifikowałyby skargę jako oczywiście uzasadnioną.

7. Skarżący uczestnik podnosząc oczywistą zasadność skargi twierdzi, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 145 § 2 k.c. Zdaniem skarżącego Sąd błędnie uznał za prawidłowe ustanowienie służebności gruntowej drogi koniecznej na działce ewidencyjnej nr [...], nie zaś – wg alternatywnego wariantu – na działce nr [...], pomimo że ustanowienie służebności na działce nr [...] powoduje nieproporcjonalnie większe obciążenie, niż w przypadku wyboru wariantu alternatywnego.

8. Na tle podniesionej przez skarżącego przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Funkcją postępowania kasacyjnego nie jest weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada jednocześnie w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego

z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07). W orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15; z 18 maja 2023 r., I CSK 855/23). Oczywiście nietrafność wyroku ma być konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010; z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywiście zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (zob. postanowienia SN: z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15; z 14 lutego 2020 r., V CSK 483/19). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19). W ocenie Sądu Najwyższego skarżący nie przedstawił argumentów potwierdzających oczywistą zasadność skargi w powyższym rozumieniu.

9. Zarzut skarżącego, iż sąd odwoławczy bezpodstawnie uznał, iż wybrany ostatecznie wariant służebności powoduje nieproporcjonalnie większe obciążenie, niż w przypadku wariantu alternatywnego, pozostaje w ścisłym związku z ustaleniami faktycznymi dokonanyymi w sprawie przez sądy *meriti*. Z tego względu nie może być przedmiotem rozstrzygnięcia ze strony Sądu Najwyższego. Kognicja Sądu Najwyższego ma bowiem ograniczony charakter i nie obejmuje zarzutów związanych z ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów dokonanyymi przez sądy *meriti* (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez

sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10). Marginalnie wypada jedynie zauważyć, że Sąd Okręgowy dokonując ustaleń niezbędnych do prawidłowego zastosowania przepisu art. 145 § 2 k.c. uwzględnił okoliczność, iż w obszarze wyznaczonego przebiegu drogi koniecznej od długiego czasu istnieje droga komunikacyjna, z której korzystali wnioskodawcy i ich poprzednicy prawni, zaś spór co do dalszego korzystania z niej wynika nie z samych uwarunkowań przebiegu drogi, lecz jest wynikiem konfliktu między stronami z innego tytułu, a przy tym rozbieżność obszarem drogi koniecznej dla obu rozważanych wariantów jej ustanowienia nie jest znaczna (uzasadnienie, k. 422). Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów wskazujących, iż rozstrzygnięcie sądu odwoławczego oparte na przedstawionych przesłankach stanowi uchybienie przepisowi art. 145 § 2 k.c., a tym bardziej, że stanowi kwalifikowane naruszenie prawa, widoczne *prima facie*, skutkujący oczywistą zasadnością skargi.

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

12. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Krzysztof Grzesiowski

(G.N.-J.)

[SOP]